

Erindringer om min barndoms jul

Aase Mathiesen skriver om sin barndoms jul

Skrevet af Aase Mathiesen: Jeg blev inspireret af den flotte artikel, som Gregers Gregersen skrev sidste år.

Mit hjem var beliggende på den egn, der hed "Præstevang" lidt udenfor Øster Hornum. Vejen hedder nu Harrildvej. Jorden, som tilhørte ejendommen, var på 30 tønder land. Det var en udstykning fra Øster Hornum Præstegård. Umiddelbart inden dette var min far "karl" i præstegården indtil 1939.

Min far byggede selv ejendommen. Han byggede først udhusene. Umiddelbart efter blev der storm, og det hele væltede. Min far byggede det hele op igen og boede i "malke- rummet", indtil stuehuset blev bygget. Mens han boede i "malkerummet", fik han fåresyge og var meget dårlig. Da det hele lysnede, fik min far bygget et stuehus.

Dagny og Ejnar blev gift 10. april 1952

Mor Dagny, Henning, Aase, Jens Erik og far Ejnar. Lillesøster Emma kom først til senere

Herefter mødte min far Ejnar sit livs kærlighed - min mor Dagny. Mine forældre blev gift 10. april 1952. Jeg blev født i marts 1953, mine brødre i 1954 og 1956. Vi fik en lillesøster i 1965.

Nu følger lidt om ejendommen, som var et statshusmandsbrug. Jorden dertil bestod af marker og et stykke skov. Stuehuset var fritliggende.

De første mange år var kun underetagen udnyttet. Her var et bryggers, en pæn gang, køkken, badeværelse, soveværelse, to stuer, hvor den ene var den pæne stue.

Ejendommen på Harrildvej 1948

skinner sammen med to naboer, da pengene var små. Derved kunne de klare sig med færre maskiner og også hjælpe hinanden.

Konfirmanderne i Øster Hornum Kirke 1967. Aase står som nummer tre fra venstre i midterste række

Som regel blev der indkøbt ti ænder til Aalborg Dyrskue. Dyrskuet var et af årets store begivenheder. Ænderne blev fodret, og gik og ”snadrede” i alt muligt og blev store og fede til jule. Vi skulle selv have et par ænder til juleaften og til rester næste dag. Resten blev givet som ”jagtleje” til de landmænd, hvis marker min far havde jagtret til.

Min far stod for slagting af ænderne, og min mor skoldede dem og pillede fjerene af. Mor stod også for at tage indmaden ud. Vi børn havde et af vores ”yndlingsjob”. Vi skulle sørge for at ALLE pigge på anden blev fjernet. Det tog lang tid. Når jeg i mit voksenliv tænker på, hvordan nogle ænder ser ud, når de tages ud af posen, tænker jeg på, at dette var ikke gået i min barndom.

Der var en lille kælder, hvor der blev opbevaret syltede rødbeder, asier, græskar, saltkar med flæsk og sikkert andre madvarer. Overetagen blev senere udnyttet, da vi børn blev ældre.

I stalden var der plads til ti køer, et antal kalve, kvier og grise. I laden var der plads til foder til dyrene, halm og et tærskværk. Der var også et maskinrum, hvor der i hvert fald stod en grå Ferguson. De første år købte mine forældre ma-

Man kan i vores nutid undre sig over, hvordan det hele blev koordineret, hvor man ikke havde telefon. Mine forældre havde ikke telefon før omkring, hvor jeg blev konfirmeret i 1967.

Sidst, men ikke mindst, var der også et hønsehus. Her var der plads til kyllinger, høns, ænder og et par geder. Det var et eldorado for os børn.

Der var en dyng sand udenfor, her var det sagen, når vi kunne blande et par æg i sand og lave en ”sandkage”.

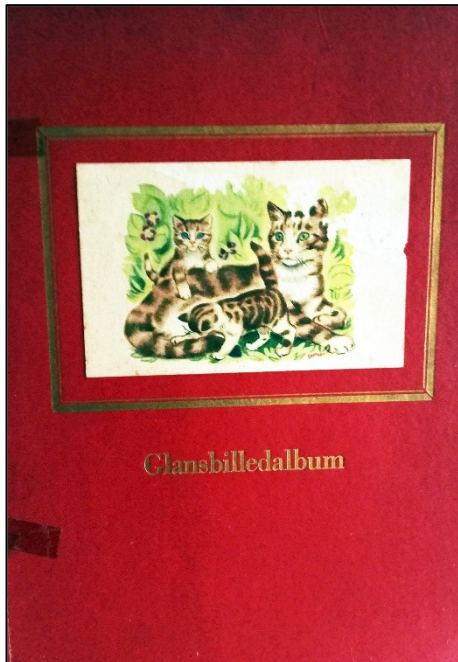
Frysehuset på Nihøjevej er for længst nedlagt og omdannet til privatbolig

En af juleforberedelserne var også når "julegrisen" skulle slagtes. Til at begynde med slagtede far selv grisen (han havde tidligere taget ud og slagte for andre). Dernæst skulle grisen parteres. Her hjalp vi alle hinanden. Vi børn fik de opgaver, som vi kunne klare.

Der blev lavet blodpølse, sylte, rullepølse, medisterpølse og saltkød. Resten af kødet blev skåret ud, og noget blev hakket. I starten havde vi ingen fryser derhjemme, men benyttede Frysehuset på Nihøjevej.

Der blev også bagt et "hav" af småkager. Dette var også en fælles opgave. Mor lavede dej og passede ovnen, mens far hjalp os med at lave vaniljekranse, jødekager, finskbrød og pebernødder. Som jeg husker det, lavede mor klejner og brune kager. Jeg husker tydeligt, når min far under pebernøddebagning tit måtte sige til os, at vi skulle "vende kniven rigtigt". Vi trillede ikke pebernødder, men skar dem ud med en kniv.

Der skulle også laves grønkål. Kålen havde vi selv i haven. Der blev kogt en stor portion, kålen blev "krystet", og der blev lavet grønkåls boller til hele julen. Mor, der var fra Vendsyssel, lavede grønkål, som hun var vant til på hendes hjemegn. Som jeg husker det, fik vi nærmest grønkål hver dag i hele julen. Til trods for det kan jeg vældig godt lide grønkål den dag i dag.

Et glansbilledalbum kunne være en dejlig julegave

Traditionen tro tog vi i samlet flok til Øster Hornum og købte julegaver. Vi børn fik lidt penge hver, så vi kunne købe til vores forældre og søskende. Vi kunne købe gaver i Varehuset, Tatol, hos Anton Granat, og i Brugsen. Det var en stor oplevelse for os. Der var bl.a. små figurer, legetøj, glansbilleder, påklædningsdukker og køkkenting.

I stalden og på marken skulle alt gøres klar, sådan at der skulle laves så lidt som muligt i julen, som varede fra juleaften og til Hellig Trekongers aften den 5. januar.

Der skulle tærskes korn. Det var væmmeligt, når vi skulle tage et neg op, og der løb et hav af mus rundt omkring benene af os. Der skulle køres roer ind. Der skulle laves "grutning" til grisene. Året rundt, dog ikke på min fødselsdag, skulle jeg gøre mælkespandene rene. Det foregik i malkerummet. Vi havde selv et stykke skov, hvor juletræet og grangrene blev hentet.

Det kunne også være, en lille kommode til småting, var årets bedste julegave

Tæt på julen lavede vi juledekorationer og hængte grangrene pyntet med glaskugler op på væggene. Grangrenene blev også pyntet med gips, som skulle forestille sne. Der blev også sat kravlenisser op. Der gik også meget tid med at klippe julepynt. Min mor og far pyntede juletræet, og det stod i den ”pæne” stue, indtil juleaften oprandt. Mor lavede adventskransen. Det var højtideligt, når lysene blev tændt, og vi sad i den hyggelige stue og sang adventssalmerne.

Som jeg husker det, var vi i kirke disse adventssøndage og på helligdage i julen. Jeg mener ikke der var gudstjeneste den 24. december.

Lillesøster Emma kom til i 1965 – her på gårdspladsen med sin cykel

Den 24. december fik vi risengrød til middag. Anden kom i ovnen og hele huset duftede af jul. Inden julemiddagen sang vi ”Det kimer nu til julefest”. Denne salme signalerede at NU VAR DET JUL.

Julemiddagen bestod jo af andesteg med alt, hvad der til hører. Risalamande blev lavet som mor var vant til. Svesker i bunden, ovenpå risalamande og creme ovenpå. Desserten var pyntet med flødeskum. Der var jo også en mandel deri. Så vidt jeg husker, var mandelgaven en lille marcipangris.

Far læser juleevangeliet

Der blev ryddet af bordet. Vi børn skulle blive i køkkenet, imens mor og far satte juletræet ind i stuen og tændte alle lysene. Synet af det flotte juletræ er det, som jeg husker bedst. Ikke så meget om julegaverne. Dog var der et år, jeg havde været på en hemmelig ”mission” og havde opdaget en rød dukkevogn, som stod gemt i maskinhuset. Da fik jeg nogle ”skæld ud”.

Inden vi startede med at gå om juletræet, læste far juleevangeliet. Dernæst gik vi rundt om træet og sang alle julesalmerne og julesangene. Der blev også læst højt fra ”Lampen Tændes” eller ”I Julelampens Skær” og fra en julebørnebog i juledagene. Disse bøger blev købt op til julen hvert år.

Der danses om juletræet. Fra venstre bror Henning, bror Jens Erik, mor Dagny, lillesøster Emma og far Ejnar

Nisser spillede også en rolle i vores hjem. Vi satte risengrød med smørklat ud til nisserne. Et år sagde min far, at vi skulle komme ud og se nogle fodspor i sneen på gårdspladsen, som han fortalte var nissens fodspor. Far kom også hjem og fortalte, at han havde set en masse nissehuer der stak op gennem sneen på et stykke mark, der lå oppe i vores skov. Juleaften fik vi også at vide, at køerne kunne tale sammen. Det var dog ikke noget, vi fik lov til at komme ud at høre!

I juledagene hyggede vi os derhjemme og med gæster. Vi var også på besøg hos familie. 5. juledag var vi til juletræ i Moldbjerg Missionshus. Her mødtes vi med alle dem, som vi kendte. Der var et stort juletræ, som gik helt til loftet. Vi var i flot tøj, mor syede som regel julekjolen til mig. Vi dansede om juletræ, sang og legede omkring træet, det var sanglege som f.eks. ”Nu går vi rundt om en enebærbusk”, og ”På loftet sidder nissen med sin julegrød”, samt mange andre. Vi fik også en slikpose. Der var endvidere kaffe og hjemmebag.

Der var altid meget mere sne i barndomstiden – her en flok snekastere i gang med at rydde vejen

I juledagene fik vi børn megen tid til at gå med at planlægge hvilke nytårsløjer, vi skulle lave nytårsaften. Jeg husker det, som om at forestillingen om, hvad vi skulle lave, var det bedste. Det kan også nok være at vi fik lavet lidt af det, vi havde planlagt. Jeg tænker, vi blev inspireret af alle de historier, vi havde hørt de voksne fortælle om!

Var der sne i julen og helt hen til Helligtrekonger, var det herligt at kælke og stå på ski på naboens marker på den anden side af Harrildvej.

Vi susede ned ad bakkerne, og slæbte kælke og ski op igen. Her for nylig, hvor jeg mødte min bror på Harrildvej, sagde han med et glimt i øjet, at bakkerne virkede til at være mindre nu! End set med vores barneøjne! I min barndom var der mere sne end nu. Jeg husker, at i snestorm tog vi skovlen med ind om aftenen, så vi kunne skovle fri til stalden. Jeg kan også mindes sne, der gik til taget og telefonpælene.

Nytårsaften fejrede vi som regel hjemme. Dog undtaget et år, hvor vi var i Aalborg hos min tante og farbror og deres to sønner. Fætrene var nogle år ældre end os, og vi så op til dem. Det blev noget af en nytårsaften. På det tidspunkt var det kutyme at fyre kanonslag af, og det blev der så sandelig gjort.

Julie og Søren Kristophersens ejendom, december 1950

I vores hjem stod menuen på kogt torsk med sennepssovs. Hvad vi ellers fik, husker jeg ikke. Når vi havde spist aftensmad, skulle vi så ud at lave nytårsløjer. Vi gik ned på Præstemarken til de fire ejendomme, der ligger der.

Det var hos Julie og Søren Kristoffersen, Kristine Andersen og sønnen Verner, Aslaug og Poul Erik Andersen, vi forsøgte at lave løjer. I den fjerde gård boede Anna Kirstine og Jens Larsen.

Julie og Søren Kristophersens med datteren Else og sønnen Kaj - senere kom Arne til

Hos Julie og Søren Kristoffersen var det specielt sjovt. Søren havde en dejlig humor. Vi rumsterede rundt og lavede nytårsløjer, indtil vi blev ”opdaget” og budt ind til slik og småkager. Det var stort.

Aslaug og Poul Erik Andersens ejendom

Der, hvor vi lavede flest løjer, var hos Aslaug og Poul Erik. De var som oftest ikke hjemme. Her flyttede vi rundt på deres maskiner.

Når vi så kom hjem, og det blev midnat, blev nytåret ”skudt” ind. Fra enden af laden kunne vi se fyrværkeri ude i Aalborg, det var et flot syn.

Mor Dagny og lillesøster Emma Lis nyder synet af det smukt pyntede juletræ

Jul og nytår varede som sagt til Hellig Trekongersaften, som var den 5. januar. Her var der tradition for at man måtte gemme f. eks. kaffekander. I vores hjem blev der danset om juletræet også denne aften.

Efter Hellig Trekongersaften blev pynten taget af juletræet. Det kaldtes ”at plyndre træet.”

- A: Aase Mathiesen*
- B: Aslaug og Poul Erik Andersen*
- C: Anna Kirstine og Jens Larsen*
- D: Julie og Søren Kristophersen*
- E: Kristine Andersen og sønnen Verner*

*Fotos: Aase Mathiesen og Lokalhistorisk Arkiv for den tidligere Støvring Kommune
Luftfotos: Kgl. Bibliotek*